

Introducing the Business-Community Matching Model (CBM) for Rural Employment Decision-Making in Local Communities (Case Study: Kahrouyeh Village in Shahreza Township)

Mina Kashani Hamedani¹, Parastou Darouei^{2*}, Mohammad Amin Hosseinikia³, Mehdi Zhianpour⁴

¹ Researcher of Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Isfahan, Iran

² Researcher of Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Isfahan, Iran

³ MSc. in Business Administration, Semnan University, Semnan, Iran

⁴ Assistant Professor, Faculty Member of Isfahan Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Isfahan, Iran

Abstract: Developing local communities with a sustainable economic approach is of particular importance. On this basis, managing community resources is one of the critical goals of the economic development of these communities, which gives everyone a chance to participate in the development process. Due to the complexity of the economic planning of communities, it is necessary to use new models in these programs that can help identify different sectors of economic development and take into account considerations such as the environmental and social effects of development. The Business and Community Matching Model (CBM) is one of the most practical and newest models in analyzing studies and employment of local communities and decision-making processes for them. In applying this model, the researcher must make several suggestions for optimal investment in economic jobs in a region based on factors affecting different areas of that region. The CBM model consists of eight steps: preparation and extraction of village assets, village goals, occupation groups list, job benefits, job needs, calculation of compatibility criteria, calculation of desirability criteria, and finally, offering the optimal occupation groups. This model has been implemented in "Kahrouyeh village." The analysis results show that the priority of the jobs proposed includes the occupation groups of agricultural and horticultural development, construction and development of greenhouses and animal husbandry, providing tourism services, and construction and development of units and workshops and workshops-exhibitions of handicraft production. Finally, the jobs related to them are proposed.

Key Words: Employment, Sustainable Economic Development, Business-Community Matching Model (CBM).

معرفی مدل مطابق سازی کسب و کار و جامعه (CBM) برای تصمیم گیری اشتغال زایی در جوامع محلی (مورد مطالعه: روستای کهرویه در شهرستان شهرضا)

مینا کشانی همدانی^۱، پرستو دارویی^{۲*}، محمد امین حسینی کیا^۳، مهدی زیانپور^۴

۱- پژوهشگر، معاونت پژوهشی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، اصفهان، ایران

۲- پژوهشگر، معاونت پژوهشی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، اصفهان، ایران

۳- کارشناس ارشد مدیریت اجرایی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

۴- استادیار، عضو هیئت علمی جهاد دانشگاهی واحد اصفهان، اصفهان، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۳

چکیده

توسعه جوامع محلی با رویکرد اقتصاد پایدار از اهمیت خاصی برخوردار است. بر این مبنای مدیریت منابع جامعه به عنوان یکی از اهداف کلیدی توسعه اقتصادی این جوامع، به همه افراد جامعه شانس مشارکت در روند توسعه را می دهد. با توجه به پیچیدگی های کنونی در برنامه ریزی اقتصادی جوامع، به کارگیری مدل های جدید و جامع تر در این قبیل از برنامه ها ضرورت یافته است که بتواند به شناسایی بخش های مختلف توسعه اقتصادی کمک کند و ملاحظاتی از قبیل تأثیرات زیست محیطی و اجتماعی توسعه را مدنظر قرار دهد. مدل مطابق سازی کسب و کار و جامعه (CBM) که توسط نویسندگان این مقاله بومی شده است، در زمره چنین مدل هایی است. این مدل، یکی از کاربردی ترین و جدیدترین مدل ها در حوزه تحلیل مطالعات و اشتغال زایی جوامع محلی و فرایندهای تصمیم گیری برای آنان به شمار می رود که در فرایند به کارگیری آن، محقق باید با مشارکت اعضای جامعه محلی و بر پایه وجود عوامل اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی تأثیرگذار بر حوزه های مختلف یک منطقه، پیشنهاد های مختلف را به منظور سرمایه گذاری مطلوب در مشاغل اقتصادی منطقه ارائه دهد. مدل CBM شامل ۸ گام کلی تهیه و استخراج: دارایی های جامعه، اهداف جامعه، فهرست مشاغل، منافع مشاغل، نیازهای مشاغل، محاسبه معیار مطلوبیت، محاسبه معیار سازگاری و در نهایت پیشنهاد مشاغل بهینه است. در این مطالعه این مدل در «روستای کهرویه» شهرستان شهرضا در استان اصفهان، پیاده سازی و با شاخص گذاری و کمی سازی داده ها، مشاغل پایدار برای آن پیشنهاد شد. اولویت مشاغل پیشنهاد شده شامل رسته های شغلی توسعه کشت محصولات زراعی و باغی، احداث و توسعه گلخانه و واحدهای پرورش دام، ارائه خدمات گردشگری و احداث و توسعه واحدها و کارگاه ها و کارگاه - نمایشگاه های تولید صنایع دستی است که مشاغل مرتبط با آنها تعریف شده اند.

واژه های کلیدی: اشتغال زایی، توسعه پایدار اقتصادی، مدل مطابق سازی کسب و کار و جامعه (CBM).

* Corresponding Author: Parastou Darouei

E-mail address: shahrsaz63@yahoo.com, daroei@acecr.ac.ir, aminhikia@gmail.com, zhianpour@acecr.ac.ir

2588-4867/ © 2024 University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان "توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای استان اصفهان" است که توسط گروه پژوهشی مطالعات کالبدی شهر جهاد

دانشگاهی واحد اصفهان و به کارفرمایی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان اصفهان به انجام رسیده است

مقدمه

در نیم قرن اخیر، تمرکز بر درگیرکردن اجتماعات محلی در فرایند برنامه‌ریزی با تعابیری همچون برنامه‌ریزی غیرمتمرکز، اندک‌افزا و از پایین به بالا افزایش یافته است. گواه این ادعا، ازدیاد برنامه‌های مدیریت منابع اجتماعات محلی، سیاست‌های عدم تمرکز و دیدگاه‌های مشارکتی در برنامه‌ریزی، پیاده‌سازی و ارزیابی پروژه‌ها است. براساس این، در چند دهه اخیر سازمان‌های قدرتمندی همچون بانک جهانی، UNDP و غیره از پروژه‌های مبتنی بر این الگو حمایت‌های جدی‌تری به عمل آورده‌اند، مؤسسات و نهادهای به‌کارگیرنده الگوها، مدل مذکور را ارتقا بخشیدند و در بومی‌سازی آن گام‌های موفقی برداشته‌اند؛ به‌طوری‌که امروزه انواع مدل‌های توسعه‌ای با تأکید بر اجتماعات محلی در حوزه‌های مختلف اعم از اجتماعی و فرهنگی، عمران محلی، محیط زیست، اقتصاد محلی، آسیب‌ها و همچنین در سطوح جغرافیایی متنوع شامل روستاها، محله‌های شهری و مانند آن شکل گرفته‌اند (اسکندری‌ثانی و سجادی، ۱۳۹۳: ۳۲).

در ایران مسائل مربوط به اشتغال، کمبود درآمد و در نتیجه فقر با پیامدهای چندجانبه به‌ویژه در نواحی روستایی گریبانگیر مردم و به دنبال آن مسئولان ملی و محلی شده است. به‌منظور رفع این مشکل تاکنون کشورها و مناطق مختلف، رویکردها و استراتژی‌های متفاوتی را در پیش گرفته‌اند. باوجود سابقه بیش از پنجاه سال برنامه‌ریزی توسعه در کشور، نظام برنامه‌ریزی توسعه روستایی دارای نارسایی‌های اساسی است. فقدان مدیریت یکپارچه در برنامه‌ریزی و توسعه نواحی روستایی یکی از مهم‌ترین ویژگی‌ها یا به عبارتی نارسایی‌های نظام برنامه‌ریزی روستایی کشور است (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان، ۱۳۹۶: ۱۶). الگوهای به‌کاررفته برای توسعه روستایی به‌دلیل عدم سنخیت با ساختار جغرافیایی روستاها و همچنین عدم شناخت کافی برنامه‌ریزان نسبت به انواع فرصت‌های متفاوت موجود در هر یک از روستاهای کشور، موجب ناکارآمدی برنامه‌های توسعه روستایی شده است (ابراهیم‌زاده آسمین و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۱۱ به نقل از راسخی، ۲۰۰۳). حاکمیت دیدگاه کارشناس محور بر تهیه برنامه‌های توسعه اقتصادی و ارائه راهکارها و برنامه‌های از بالا به پایین، به تضعیف جنبه مشارکتی برنامه‌های اشتغال و عدم انطباق این برنامه‌ها با واقعیت‌های حاکم بر فعالیت و معیشت روستاییان در مناطق کشور منجر شده است؛ این در حالی است که اقتصاد

روستاها و معیشت مردم در زمان حاضر به مأموریت اصلی مسئولان و برنامه‌ریزان تبدیل شده است؛ بنابراین، اقتصاد روستایی ایران دارای مسائلی همچون بخشی‌بودن، بی‌توجهی به پیشران‌ها، کم‌توجهی به اولویت‌ها و نیازها و لحاظ‌نشدن نیازهای واقعی روستاها در برنامه‌های توسعه و طرح‌های اقتصادی است (ابراهیم‌زاده و پایدار، ۱۳۹۸: ۲). به‌طورکلی اشتغال روستایی نیازمند فراهم‌آوردن شرایطی برای بهره‌گیری بهینه از همه عوامل تولید موجود و بالقوه مناطق روستایی است؛ به‌گونه‌ای که امکان انجام انواع فعالیت‌های اقتصادی متناسب را برای رسیدن به توسعه در محیط روستا امکان‌پذیر کند. برای رسیدن به این شرایط باید متوجه باشیم اشتغال و معیشت پایدار دربردارنده ابعاد اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و دیگر جنبه‌هایی است که بر رفاه مردم تأثیر می‌گذارد (ابراهیم‌زاده آسمین و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۱۲ به نقل از Hall et al., 2009). همچنین، ایجاد اشتغال بدون داشتن یک برنامه مدون و چشم‌انداز متناسب و بدون در نظر گرفتن همه ابعاد جامعه محلی به نتیجه مطلوب نخواهد رسید. به این ترتیب و با توجه به الگوهای جدید توسعه و تأکید بر توسعه مشارکتی و با نگاه شبکه‌ای تهیه برنامه‌های اجرایی به‌منظور تحول‌سازنده در توسعه روستایی، با عنوان «برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی» برای تقویت اقتصاد محلی و منطقه‌ای و تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در برنامه ششم توسعه به‌عنوان یک سند توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی برای مناطق روستایی و در سطح روستاهای هدف مدنظر قرار گرفته است.

با توجه به اینکه برنامه‌ریزی روستایی با هدف توسعه اقتصادی، باید متناسب با پیشرفت‌های موجود در حوزه تئوری و عمل و نیز با در نظر گرفتن روش‌های نوین دستیابی به پیشنهادها و اقتصادی و مشاغل متناسب با بستر جامعه و با مشارکت جامعه محلی مدنظر قرار گیرد، هدف اصلی این مقاله این است که نسخه‌ای علمی با روش‌شناسی مناسب و مرتبط با برنامه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی ارائه دهد تا علاوه بر هم‌راستایی با اهداف برنامه‌ریزی توسعه روستایی، به‌عنوان الگویی جدید بتواند استفاده شود.

چندین مدل از جمله ضرایب موقعیت مکانی، تجزیه و تحلیل سهم تغییر و مدل‌های ورودی - خروجی (Blakely, 1994) توسط متخصصان توسعه اقتصادی به‌منظور شناسایی حیطه‌ها و تمرکز بر آنها استفاده شده است که همه اطلاعات

در دو فرض اساسی ذکر شده ریشه دارد و مشارکت اعضای جامعه محلی و در نظر گرفتن آثار زیست محیطی و اجتماعی همراه با تأثیرات اقتصادی فعالیت های توسعه از اهمیت زیادی برخوردار است (Buescher et al., 1999: 7, 8).

بنابراین، مدل CBM، این نقایص و کمبودها را رفع می کند و رویکردهای اثباتی و هنجاری را از طریق ادغام عناصر مدل های ارزیابی کسب و کار با ترجیحات کمی جامعه ترکیب می کند (Buescher et al., 2001). مشارکت ساکنان محلی در مدل CBM اهمیت بسیاری دارد؛ اما مشارکت آنها به این معنی نیست که جزئیات اقتصادی نادیده گرفته می شوند. سازمان دهندگان جامعه بارها نشان داده اند که شهروندان «متوسط» قادر به درک ساختار اقتصادی جوامع خود هستند (Highlander, 1997: Research and Education Center).

همچنین، مدل CBM همزمان اهداف اقتصادی و غیراقتصادی یک جامعه را در بر می گیرد. این مدل به جوامع کمک می کند اهداف خود را برای توسعه اقتصادی بسنجند، دارایی های خود را فهرست برداری کنند و آنها را با حیطه های کسب و کار مطابقت دهند که به احتمال زیاد این اهداف و دارایی ها را برآورده می کند؛ از این رو، مدل CBM اطلاعات زیادی برای یک جامعه تولید می کند که شامل برنامه های کوتاه مدت و بلندمدت است. این برنامه ها می توانند به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از استراتژی توسعه اقتصادی یک جامعه گنجانده شوند (Buescher et al., 1999: 5, 6). این مدل چارچوبی را برای به دست آوردن ترجیحات شهروندان محلی در زمینه توسعه اقتصادی، شناسایی منابع محلی موجود و اندازه گیری تعیین تقاضای مشاغل برای این منابع فراهم می آورد؛ بنابراین، مدل CBM، اطلاعاتی را برای توسعه اقتصادی هدفمند ارائه می دهد؛ به گونه ای که کسب و کارهای نیازمند به سازگاری با منابع محلی، می توانند براساس پارامترهایی ارزیابی شوند که ساکنان محلی آنها را مطلوب می دانند؛ در نتیجه، جوامع مشاغلی را می توانند هدف بگیرند که بهترین تطابق را با ترجیحات خود دارند. به این ترتیب، جوامع می توانند از نتایج فرایند CBM برای اولویت بندی توسعه دارایی های استفاده کنند که به واسطه مشاغلی ارزش گذاری شوند که مایل به جذب آنها هستند. در حقیقت، مدل مطابقت کسب و کار و جامعه، چارچوبی برای پرداختن به پیچیدگی هایی که هنگام استخراج ترجیحات جامعه بروز می کنند و فرصت های توسعه اقتصادی که باید در کنار اهداف اجتماعی و زیست محیطی وزن دهی و سنجیده شوند را

چشمگیری درباره ساختار اقتصادی یک منطقه خاص ارائه می دهند و برای بررسی نقاط قوت و ضعف اقتصادهای محلی می توانند استفاده شوند (Blair, 1991)؛ اما هیچ یک از این ابزارها چندان مؤثر نبوده است. این مدل ها بیشتر از آنکه رویکردی هنجاری / تفسیری داشته باشند، روش هایی اثباتی هستند و ارزش های ساکنان محلی را آنگونه که باید منعکس نمی کنند. در واقع، هدف آنها توصیف ساختار اقتصادی یک جامعه یا منطقه است و بحث درباره این نیست که «ساختار اقتصادی متناسب و سازگار با ارزش های جامعه چیست»؛ از این رو، در حالی که در رویکرد اثباتی ساختارها براساس اطلاعات و تجزیه و تحلیل دقیق هستند و ممکن است راهبردهای هدفمندی را توصیه کنند؛ اما شباهت چندانی با دیدگاه های ساکنان محلی درباره جامعه خود ندارد؛ با این حال، ارزیابی اهداف جامعه بدون فهم واقعیت های اقتصادی بنیادین نیز به احتمال زیاد دچار اختلال می شود و آنچه در آن صورت مورد نیاز است، راهبرد توسعه ای است که عناصر مثبت و هنجاری را به گونه ای ترکیب می کند که برای ذی نفعان جامعه قابل دسترس و آموزش باشد (Cox et al., 2009: 5). همچنین، هیچ یک از این موارد ملاحظات غیراقتصادی از قبیل پیامدهای زیست محیطی و اجتماعی توسعه که ممکن است برای جوامع اهمیت زیادی داشته باشند را در نظر نمی گیرد (Blair, 1991). مدل هایی که ملاحظات غیراقتصادی را لحاظ می کنند، اغلب فاقد سخت گیری هستند و نمی توانند تصدیق کننده این موضوع باشند که گاهی برای مثال، مبادله بین اهداف اقتصادی و زیست محیطی ضروری است؛ بنابراین، به مدلی نیاز است که شامل نقاط قوت رویکردهای اقتصادی و غیراقتصادی است (Buescher et al., 1999: 6).

چارچوب های اخیر برای تصمیم گیری درباره توسعه اقتصادی براساس مدل هایی است که به دو نکته اصلی تأکید دارند: (Mountain Association for Community) ; North Central Economic Development, 1997 ; Regional Center for Rural Development, 1997) اول، به جای اینکه منحصرأ در حوزه تحلیلگران و برنامه ریزان اقتصادی قرار بگیرند، به مشارکت ساکنان جامعه تکیه می کنند. دوم، بر پایداری تمرکز می کنند که پیوندهای بین آثار اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی را در بر می گیرد. یکی از این مدل ها، مدل مطابق سازی کسب و کار و جامعه (CBM)^۱ است که قویاً

¹ Community- Business Matching model (CBM)

تشریح تمام مراحل آن به صورت مشخص در جامعه محلی مطالعه شده (کهروه)، این مدل پیاده سازی شده است.

روش پژوهش

در این پژوهش از روش ترکیبی (کیفی - کمی) استفاده شده است. مدل استفاده شده، مدل CBM است که مراحل مشخص و متعددی دارد که در منابع مختلف به آنها اشاره شده است. با توجه به هدف این پژوهش و شرایط بومی کشور، این مدل در هشت گام اصلی شامل استخراج دارایی های جامعه، استخراج اهداف جامعه، تهیه فهرست مشاغل، استخراج منافع، نیازهای مشاغل، محاسبه معیار مطلوبیت، محاسبه معیار سازگاری و پیشنهاد مشاغل خلاصه سازی می شود. دو گام اول و دوم (استخراج دارایی ها و استخراج اهداف جامعه) و دو گام چهارم و پنجم (منافع مشاغل و نیازهای مشاغل) به صورت مشارکتی با جامعه هدف و مطلعین محلی و مسئولان روستا مبتنی بر بنیان روش های کیفی و کمی و از طریق مطالعات میدانی و با بهره گیری از تکنیک های مشاهده، مصاحبه نیمه ساخت یافته (در قالب گفتگوهای مفصل) و ساختاریافته (پرسشنامه) و همچنین بهره گیری از اسناد و اطلاعات ثبتی انجام شدند و مفاهیم به دست آمده با استفاده از تحلیل مضمون و استخراج مقوله های هسته ای تحلیل شدند. برای گام سوم (فهرست مشاغل) از داده های مصوب مانند فهرست مشاغل آی سیک (ISIC) استفاده شد که وزارت صنعت، معدن و تجارت ایران منتشر کرده است؛ این فهرست بر اساس محتوای پروژه در حال انجام از سایر منابع و همچنین با استفاده از نظر نخبگانی تیم عملیاتی ویرایش شد. سه گام آخر (محاسبه معیار مطلوبیت، محاسبه معیار سازگاری و پیشنهاد مشاغل بهینه) با استفاده از روش های کمی محاسبه شدند. به دلیل جدید بودن این مدل، در ادامه چارچوب مفهومی این روش و گام های اصلی آن معرفی می شوند.

چارچوب مفهومی مدل CBM

برنامه ریزان و متخصصان توسعه اقتصادی که اغلب احساس نیاز به انجام اقدامات سریع داشته اند، صنایع را با کمک محدود یا بدون هیچ گونه کمکی از سوی ساکنان جامعه به کار گرفته اند؛ اما بدون حمایت ساکنان محلی، پایداری این تلاش ها زیر سؤال می رود (Ayres, 1996; Blakely, 1994). گنجاندن ترجیحات جامعه، پیچیدگی را به استراتژی های توسعه و

ارائه می کند (Cox, 2009: 2, 3). با توجه به اینکه شناسایی بخش های کسب و کار هدف برای توسعه اقتصادی جامعه مشکلی پیچیده است، این مدل ابزاری است که به شناسایی بخش های مطلوب کسب و کار برای توسعه اقتصادی پایدار کمک می کند و همان گونه که در ادامه توضیح داده خواهد شد، چارچوب این مدل بر پایه دو معیار «مطلوبیت»^۱ و «سازگاری»^۲ بین جامعه و حیطه های کسب و کار تعریف شده است (Buescher, 1999: 2). (et al., 1999: 2)

پژوهش پیش رو فراتر از تهیه برنامه اقتصادی روستایی، تلاش دارد با توجه به بررسی های انجام شده در خصوص استفاده از الگوها و روش های جدید برای توسعه اقتصادی در جوامع و بومی سازی آن متناسب با نیاز برنامه ریزی کشور و متناسب با اهداف شرح خدمات کارفرما، مدل CBM را به عنوان نمونه ای از این روش های جدید در مطالعه اقتصادی جوامع محلی به صورت پایلوت به اجرا بگذارد. در مطالعات روش شناسی اولیه در خلال انجام طرح توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستاهای استان اصفهان، متناسب با اهداف شرح خدمات کارفرما این مدل به عنوان مدلی نسبتاً نو و کارآمد در مطالعه جامعه محلی پایلوت (کهروه، شهرستان شهرضا، در استان اصفهان)، پیاده سازی و در نهایت متناسب با نیاز طرح و بستر علمی آن بومی سازی شد. مدل CBM به عنوان مدلی جدید در مطالعات اقتصادی، سختی مدل های اقتصادی سنتی را با مشارکت محلی و تأکید بر ارتباط متقابل دغدغه های اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی ترکیب می کند و با الزام مشارکت اعضای جامعه به تعیین و اولویت بندی سیستماتیک اهداف خود، تمرکز کمی بر مبادلات بین موضوعات اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی را می افزاید (Cox, 2009: 6). (et al., 2009: 6)

بنابراین، برنامه ارائه شده با این مدل هم از لحاظ اجتماعی پذیرفتنی است و هم از لحاظ فنی، اقتصادی و مدیریتی قابلیت اجرا دارد و در عین حال با شرایط زیست محیطی سازگار است.

از این رو، این پژوهش در صدد یافتن پاسخی برای این پرسش است که «چگونه می توان به مدد مدل CBM به عنوان مدلی نوین در عرصه مطالعات اقتصادی در جوامع محلی در بستر علمی و اجرایی ایران، برنامه توسعه اقتصادی کارآمد و اثربخشی را برای اینگونه جوامع تهیه و تدوین کرد». به همین دلیل، با معرفی اولیه پیشینه و چارچوب مفهومی مدل CBM و

¹ Compability

² Desirability

کسب و کار را می سنجد. همان طور که کاکس (۱۹۹۶) و کاکس، جانسون و الوانگ (۱۹۹۷) تأیید کرده اند، شناسایی مشاغل مطلوب از دیدگاه جوامع، تنها نیمی از تلاش های توسعه اقتصادی هدفمند را برآورده می کند. همچنین، در مدل CBM جامعه را بررسی می کنند تا ببینند آیا دارایی های جامعه با الزامات کسب و کار مطابقت دارد یا خیر (Cox et al., 2009: 8). به احتمال زیاد مشاغل در جامعه ای قرار می گیرند که دارایی های آنها با نیازهای آنها برای زیرساخت، فضا، نیروی کار و سایر عوامل مهم مطابقت داشته باشد. معیار سازگاری از عواملی نشأت می گیرد که برای تصمیم گیری موقعیت مکانی مشاغل مهم است. تحقیقات چشمگیری درباره تصمیمات جانمایی کسب و کار انجام شده اند (McNamara King, 1997; et al., 1995; Blakely, 1994; Glaser and Bardo, 1991; Goetz 1995, 1997) که انجام این تحقیقات، جمع آوری داده ها برای پایگاه داده کسب و کار را در مدل CBM هدایت می کند که همراه با دارایی های جامعه، بلوک های سازنده معیار سازگاری را تشکیل می دهند. معیار سازگاری می تواند بر دارایی هایی مانند زیرساخت ها و آموزش تمرکز کند و همچنین می توان آن را برای بررسی میزان ارزش کسب و کارها برای شرکت های موجود در یک زنجیره ارزش یا در بخش خود گسترش داد؛ بنابراین، معیار سازگاری، شرکت ها یا بخش هایی را شناسایی می کند که محل استقرار آنها و تصمیمات توسعه آنها حداقل تا حدی با عوامل خارجی و تجمع تعیین شده است (Cox et al., 2009: 8).

بهترین شکل مطابقت برای یک جامعه، مشاغلی اند که بیشترین هماهنگی را با اهداف توسعه اقتصادی جامعه داشته و دارای ارزش مطلوبیت بالا باشند و همزمان با دارایی های موجود جامعه، با ارزش سازگاری بالا به بهترین نحو ارائه شوند. همچنین، فرایند CBM فرصتی را برای جامعه ایجاد می کند تا راهبردهای توسعه اقتصادی خود را با استفاده از دانش به دست آمده برای ارزیابی مطابقت احتمالی مدل مشخص کند. مشارکت جامعه به آنها این امکان را می دهد که خود را به گونه ای آموزش دهند که به جای تهدید، قدرتمند باشند؛ زیرا این مدل، تحلیل کمی عینی براساس ورودی های جامعه و کسب و کار ارائه می دهد.

براساس این، مدل CBM فرایندی شفاف و تکرارپذیر برای سنجش اهداف و دارایی های جامعه نسبت به توسعه اقتصادی و مدلی سیستماتیک برای تطبیق این اهداف با ویژگی ها، نیازها و

فرایندهای تصمیم گیری مورد نیاز برای تدوین آنها می افزاید و وقتی از شهروندان خواسته می شود اهداف زیست محیطی و اجتماعی باید در کنار اهداف توسعه اقتصادی درخور توجه قرار گیرند، استراتژی های توسعه پیچیده تر می شوند؛ زیرا موازنه بین اهداف اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی اجتناب ناپذیر است و همچنین استراتژی هایی که این تعاملات را نادیده می گیرند، ریسک عواقب ناخواسته بلندمدت را در پی دارند؛ مانند رشد بی رویه هزینه کیفیت محیط زیست. تصمیم گیری به گونه ای که شامل ترجیحات جامعه شود، به دلیل پیچیدگی مباحث دشوار است. علاوه بر این، چنانچه به احتمال زیاد، تنوع دیدگاه ها درون یک جامعه ظاهر شود، نمی توان به اتفاق نظر درباره وزن هایی دست یافت که باید به اهداف مختلف داده شوند. مدل مطابقت کسب و کار و جامعه، چارچوبی برای پرداختن به پیچیدگی هایی که در حین استخراج ترجیحات جامعه بروز می کنند و فرصت های توسعه اقتصادی که باید در کنار اهداف اجتماعی و زیست محیطی وزن دهی و سنجیده شوند را ارائه می کند (Cox et al., 2009: 3).

هدف کلی مدل مطابق سازی جامعه و کسب و کار (CBM) کمک به جوامع در توسعه اقتصادی هدفمند است. طبق این مدل، ابتدا جامعه باید اهداف خود برای توسعه اقتصادی هدفمند بشناسد؛ دوم، دارایی های خود را در دستیابی به این اهداف بسنجد و سوم، اهداف و دارایی های خود را با منافع و نیازهای انواع مشاغل مطابقت دهد و مشاغلی را انتخاب کند که بیشترین مطلوبیت را با این اهداف و سازگاری با دارایی ها دارند؛ بنابراین، چارچوب مدل CBM براساس دو معیار «مطلوبیت» و «سازگاری» است که مطابقت بالقوه را رتبه بندی می کنند و ترکیب این دو معیار به توسعه استراتژی های کوتاه مدت و بلند مدت توسعه اقتصادی برای یک جامعه خاص منجر می شود (Buescher et al., 1999: 4).

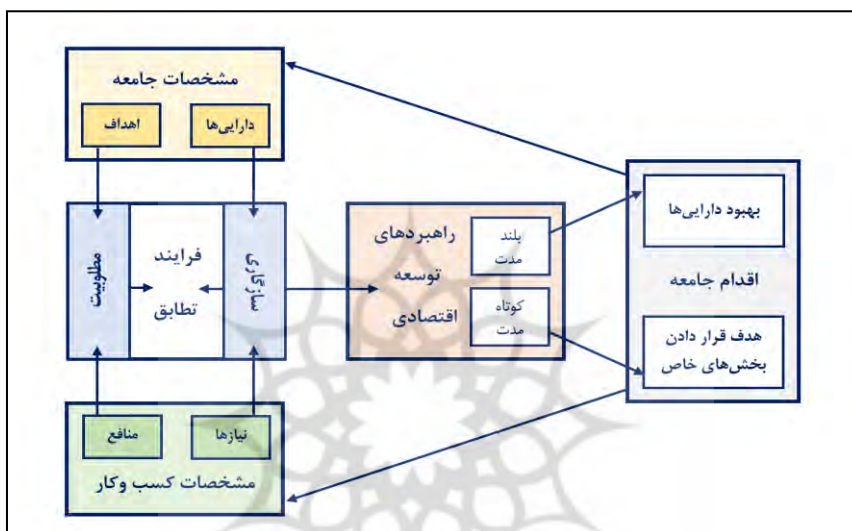
مطلوبیت این موضوع را می سنجد که چقدر احتمال دارد یک کسب و کار اهداف جامعه را برآورده کند. معیار مطلوبیت از معیارهای عینی تأثیرات یک تجارت جدید یا گسترده بر جامعه در ابعادی مانند رشد شغل، تأثیرات زیست محیطی، تأثیر مالی و مسائل مربوط به کیفیت زندگی است. مطلوبیت یک شرکت یا بخش با در نظر گرفتن وزن جامعه بر اهمیت هر یک از این تأثیرات تعیین می شود.

سازگاری میزان احتمال استقرار مشاغل در جامعه را اندازه گیری می کند و میزان مطابقت دارایی های جامعه با الزامات

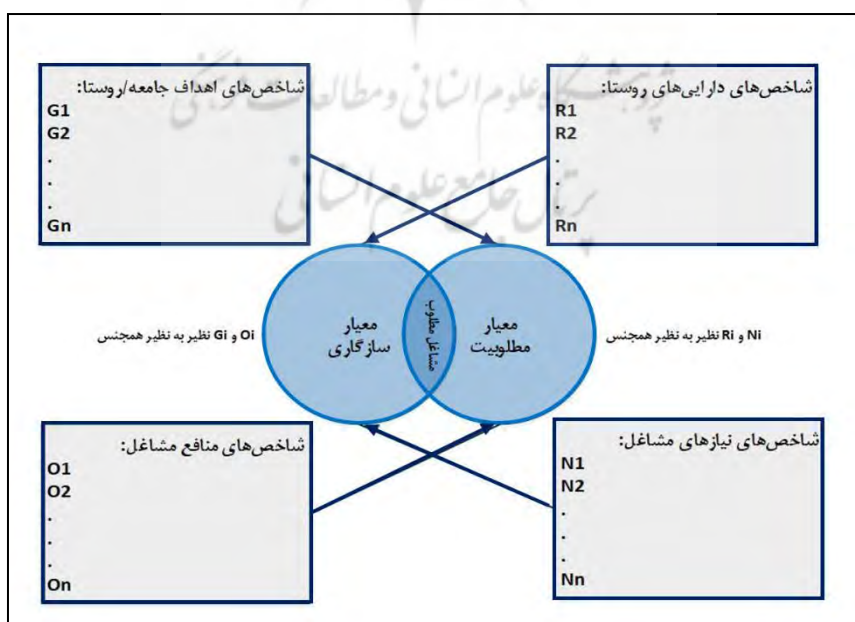
نتایج و بحث

در این بخش تلاش شده است براساس آنچه در خصوص مدل CBM در بخش‌های قبل تر آورده شد، با به‌کارگیری اجزا و مؤلفه‌های آن در قالب یکی از تجارب داخلی و بومی و در صورت لزوم با تغییرات جزئی به تفصیل ارائه شود؛ از این‌رو، نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش به تفصیل هریک از مراحل ۸ گانه و مراحل پیاده‌سازی آن در یک نمونه از جوامع محلی هدف مطالعه (روستای کهرویه) آورده شده‌اند.

الزامات مشاغل است. نکته مهم این است که مدل CBM، تفاوت‌های موجود در ترجیحات را در یک جامعه آشکار می‌کند؛ بنابراین، زمینه‌ای برای بحث و ارزیابی مجدد اولویت‌ها فراهم می‌کند (همان: ۴). این موضوع از اهمیت خاصی به‌ویژه در رویکردهای مشارکتی برخوردار است؛ زیرا امکان بازبینی و توجه به تفاوت ترجیحات، با مشارکت افراد محلی در این مرحله دیده شده است.

شکل ۱- چارچوب مفهومی مدل CBM (منبع: Halbrendt, 2000: 5)

شکل ۲- مراحل انجام مدل CBM (منبع: نویسندگان: ۱۴۰۱)

گام اول، استخراج دارایی های جامعه (روستای هدف مطالعه):

در این قسمت که مهم ترین مرحله مدل است، وضعیت موجود روستا در قالب سرمایه های مختلف شناسایی و تحلیل شد تا دارایی های روستا برای اشتغال زایی و محدودیت های آن شناسایی شوند. شاخص های مرتبط با دارایی های روستا در شکل ۲، با ایندکس Ri نشان داده شده اند. مقادیر این دارایی ها و در کنار آن، محدودیت ها در پنج گروه «سرمایه طبیعی، دسترسی، زیرساخت، سرمایه انسانی و جذابیت گردشگری»، شناسایی و با استفاده از تحلیل مضمون و استخراج مقوله های هسته ای تحلیل شدند. دارایی های روستای کهرویه به تفکیک ۵ دسته شاخص که وارد محاسبه سازگاری می شوند، در جدول ۱ فهرست شده اند که برای هر کدام، زیرشاخص هایی تعریف شده است.

روستای کهرویه از سکونتگاه های روستایی استان اصفهان است که در شهرستان شهرضا، در محدوده تقسیمات سیاسی بخش مرکزی و دهستان کهرویه واقع شده است. این روستا در موقعیت جغرافیایی ۵۱ درجه و ۴۸ دقیقه و ۲۳ ثانیه طول شرقی و ۳۱ درجه و ۴۲ دقیقه و ۵۵ ثانیه عرض شمالی و در محدوده جنوب شهر اصفهان قرار دارد. روستای کهرویه در جنوب دهستان و در مسیر محور ارتباطی شهرضا - سمیرم و در ۳۵ کیلومتری جنوب شهرضا (مرکز بخش و شهرستان) و ۱۱۸ کیلومتری جنوب اصفهان (مرکز استان) واقع شده است. این روستا از شمال شرق به روستای یحیی آباد، از جنوب شرق به روستاهایی اسفرجان و هونجان، از شمال غرب با روستای هوک و از شمال با روستای قصرچم همسایه است.

از لحاظ ویژگی های «طبیعی»، ارتفاع متوسط روستا، ۲۲۷۱ متر از سطح دریا و شیب اراضی آن ۱ تا ۵ درصد است و یک روستای کوهستانی، دره ای یا تپه ای محسوب می شود. تحلیل «سرمایه طبیعی» روستا نشان داد اقلیم روستا در تابستان مناسب و مطلوب است؛ اما در زمستان به علت سردسیر بودن روستا و بادخیز بودن منطقه نامناسب است. پوشش گیاهی مراتع اطراف روستا غنی و مملو از انواع گیاهان کوهی و دارویی مانند مخلصه، تره کوهی، پیازکوهی، کاسنی، قاسنی (باریجه)، کنگر، گون، زوفا، آویشن، پونه، بومادران و خاکشیر است که منظره زیبایی دارد. این مراتع به صورت مشترک با روستاهای هوک، یحیی آباد و قصرچم بهره برداری می شود و تعداد دامی که از این

مراتع استفاده می کنند، ۵۲۸۷ رأس هستند. منبع آب سطحی روستا، رودخانه گذرنده از آن و منابع آب زیرزمینی چشمه، قنات و ۳ حلقه چاه (یک حلقه چاه شرب کم آب و دو حلقه چاه متروک) و تعداد زیادی چاه غیرمجاز است. بیشتر آب کشاورزی از طریق قنات متعدد و ۷ دهنه چشمه تأمین می شود. این روستا جزء معدود روستاهای دارای آب شیرین منطقه است. کیفیت آب های در دسترس بسیار خوب و قابل شرب است و بهترین آب منطقه، آب چشمه سفید است که آب لوله کشی کهرویه نیز از این چشمه تأمین می شود. خاک روستا حاصلخیز با فرسایش کم و بدون محدودیت شوری است. شرایط اقلیمی نامناسب در زمستان (سردسیر بودن روستا و بادخیز بودن منطقه)، بروز خشکسالی در ۱۲ سال گذشته و کوهستانی و مسطح نبودن روستا از محدودیت های طبیعی روستا محسوب می شوند.

تحلیل «دسترسی» روستای کهرویه نشان می دهد این روستا در مسیر ارتباطی شهرضا - سمیرم قرار دارد و جاده اصلی از کنار روستا می گذرد؛ بنابراین، از لحاظ فضایی، روستای کهرویه حالت روستای بین راهی دارد و با توجه به قرارگیری روستا در مسیر ترانزیتی، ارتباط بین روستا با فضاهای جغرافیایی شهری و روستایی بزرگ و کوچک شهرستان میسر شده و دسترسی روستا به بازارهای مصرف را فراهم کرده است. علاوه بر دسترسی به راه های ارتباطی و عدم انزوای جغرافیایی روستا، فاصله نسبتاً نزدیک به شهر شهرضا به عنوان شهر پشتیبان کننده خدمات روستا، وجود جریان های فضایی کالاها و خرید و فروش محصولات با آن و توسعه ساخت و ساز با حفظ ماهیت ارگانیک و سنتی روستا از دیگر ظرفیت های روستا محسوب می شوند. در مقابل این ظرفیت ها، روستای کهرویه با محدودیت هایی مانند اراضی با محدودیت توپوگرافی مواجه است.

نتایج تحلیل «زیرساختی» نشان دادند این سرمایه در روستای کهرویه تا حدی مناسب است. برخورداری از زیرساخت های آموزشی، زیرساخت های بهداشتی - درمانی، وجود امکانات مذهبی و خدماتی (سالن ورزشی در پایگاه بسیج روستا و مهدکودک، امکانات مذهبی مانند مسجد و حسینیه و امامزاده)، هدایت روان آب های سطحی توسط جوی، جدول و کانیو و دسترسی به تمام زیرساخت های اساسی (آب لوله کشی، برق و گاز) از نقاط قوت این روستا هستند. همچنین،

همزیستی و تعاملات مسالمت‌آمیز بین اهالی و اقوام مختلف وجود دارد. همچنین، اهالی روستا با تمامی روستاهای اطراف ارتباط دوستانه و خوبی دارند و ازدواج با آنها نیز انجام شده است. اهالی روستا، مهمان‌نواز و در همه ایام سال پذیرای مسافران و گردشگران هستند. عشایر در تابستان در اطراف روستا سکونت دارند و ارتباط خوبی با روستاییان دارند. مهاجرینی که از روستا مهاجرت کرده‌اند نیز ارتباط خود را با ساکنان روستا حفظ کرده‌اند و در آخر هفته‌ها به‌خصوص در فصل تابستان در خانه دوم خود در روستا سکونت می‌کنند. روستا دارای سابقه عمل جمعی در پاک‌سازی روستا و لایروبی قنات توسط ۴۰ نفر از اهالی روستا در قالب بسیج جهاد سازندگی است. مهاجرت از روستا به شهر (عمدتاً شهرضا و اصفهان) به‌خصوص در سال‌های اخیر زیاد است که باعث کاهش جمعیت روستا شده است.

طبقات جامعه برحسب وضعیت اقتصادی نیز شامل صاحبان مشاغل کشاورزی و دامداری سنتی، کارگران و بیکاران یارانه‌بگیر هستند که تقریباً در مجموع همگن‌اند و در سطح پایین قرار دارند؛ بنابراین، اقتصاد روستا در درجه اول به کشت سنتی محصولات زراعی (گندم، جو، علوفه و حبوبات) و باغات میوه (سیب، هلو و زردآلو) وابسته است و حدود ۸۳ درصد از اهالی به آن اشتغال دارند. روستای کهرویه دارای زمین‌های کشاورزی وسیعی است که تا روستاهای قصرچم و هوک ادامه دارد. محصولات کشاورزی به‌دلیل اینکه با آب شیرین آبیاری می‌شوند، از کیفیت بالایی برخوردارند. باوجود تولید محصولات فراوان و با کیفیت و برخورداری از زیرساخت‌های مناسب تولید، صنایع گسترده تبدیلی و تکمیلی محصولات کشاورزی در سطح روستا و حتی دهستان وجود ندارد و محصولات کشاورزی تولیدشده به‌صورت خام و با قیمت ارزان در شهرضا و اصفهان به فروش می‌رسند؛ نداشتن سرمایه کافی، عدم آشنایی اهالی در ایجاد کسب‌وکارهای کوچک و نبود شرکت تعاونی‌های تولید روستایی از عوامل تأثیرگذار در این مورد است. در گذشته به‌دلیل داشتن آب کافی تا ۲۰۰۰ هکتار از زمین‌های زراعی کشت می‌شده است. در سال ۱۳۸۵ به‌دلیل برداشت زیاد گندم، جشن گندم برگزار شده است. به‌دلیل خشکسالی در سال‌های اخیر، بسیاری از باغ‌ها و درختان سیب روستا خشک شده‌اند و سطح زیرکشت محصولات زراعی نسبت به گذشته کاهش یافته است. در این روستا در

روستای کهرویه از نظر موقعیت قرارگیری، در مجاورت رودخانه دائمی و در فاصله نزدیکی از بزرگراه شهرضا - سمیرم واقع شده است. دسترسی مطلوب به شبکه ارتباط جاده‌ای باعث عدم انزوای جغرافیایی روستا شده و در تحرک اقتصادی روستا و دسترسی به فرصت‌های اقتصادی مؤثر است. با توجه به قرارگیری روستا در مسیر ارتباطی، این روستا مشکل ارتباط جاده‌ای با بیرون ندارد. از نظر خدمات خرده‌فروشی و مشاغل فنی و تأسیسات در روستا می‌توان به ۱۰ واحد سوپرمارکت، نانوبی، قصابی و اغذیه‌فروشی (همبرگر و فلافل)، ۳ واحد تعمیرگاه موتور، ۲ واحد آپاراتی، ۱۰ واحد جوشکاری، ۱ بانک، ۱ آرایشگاه مردانه، ۱ آرایشگاه زنانه، ۲ واحد خیاطی زنانه و ۱ کارگاه گیتارسازی (با ۶ نفر شاغل) اشاره کرد. فروش سبزی و میوه و لوازم آشپزخانه نیز توسط دست‌فروش‌ها انجام می‌شود. این واحدها در حدی هستند که می‌توانند نیازهای مصرفی اهالی و روستاهای اطراف را تأمین کنند. نبود زیرساخت‌های آموزش حرفه‌ای، مهاجرت از روستا به شهر اصفهان و شهرضا به‌دلیل نبود مدرسه در مقاطع پسرانه، کمبود امکانات فرهنگی، اجتماعی و تفریحی و نبود بستر مناسب برای گذران اوقات فراغت مانند پارک و زمین چمن، ضعف زیرساخت‌های ارتباطی و IT (عدم وجود دفتر ICT روستایی و عدم وجود ADSL) و فاصله نسبتاً زیاد با جایگاه‌های سوخت (فاصله ۳۵ کیلومتری تا پست برق ۶۳ کیلو ولت، پمپ بنزین، گاز، گازوئیل و CNG) از جمله محدودیت‌های زیرساختی روستا هستند. با توجه به شرایط زیرساختی روستا در زمینه‌های بهداشتی، امکانات زیربنایی و وضعیت دسترسی مطلوب به نظر می‌رسد در صورت فراهم‌آمدن امکانات آموزش حرفه‌ای، پارک، جایگاه سوخت و خدمات رفاهی بین جاده‌ای و بهبود زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی، از لحاظ زیرساختی توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی در روستای کهرویه شرایط مطلوبی را خواهد داشت.

نتایج تحلیل «سرمایه انسانی» نشان می‌دهند جمعیت بالا، جوان بودن جمعیت (حدود ۷۰ درصد در سن کار)، نسبت جنسی مناسب برای اشتغال دو جنس و درصد بالای باسوادی (حدود ۷۲ درصد) از جمله ظرفیت‌های روستای کهرویه محسوب می‌شوند. ترکیب قومی روستا ۴۰ درصد ترک، ۵۰ درصد فارس و ۱۰ درصد لر است؛ اما هیچ برخورد تاریخی یا فعلی که ناشی از مسائل قومی باشد، در روستا رخ نداده است و

جدول ۱- دارایی های جامعه (R): شاخص ها و زیر شاخص های آن

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

زیر شاخص ها	شاخص های دارایی های جامعه
دمای مناسب و مطلوب در تابستان؛ وجود منابع آبی متعدد (رودخانه، قنوات و چشمه ها) در روستا و اطراف آن؛ کیفیت مطلوب منابع آبی روستا (وجود منابع آبی شیرین در روستا)؛ وجود خاک حاصلخیز با فرسایش کم و بدون محدودیت شوری؛ وجود مراتع مناسب در اطراف روستا؛ وجود انواع گیاهان دارویی و کوهی در اطراف روستا	سرمایه طبیعی
دسترسی به راه های ارتباطی با کیفیت و قرارگیری در مجاورت جاده اصلی (بزرگراه شهرضا - سمیرم) و عدم انزوای جغرافیایی؛ فاصله نزدیک به مرکز شهرستان (شهر شهرضا) به عنوان شهر پشتیبان کننده خدمات روستا؛ وجود جریان های کالایی و خرید و فروش محصولات با شهرضا	دسترسی
پوشش سراسری برق؛ خط لوله گاز طبیعی؛ آب رسانی از طریق سیستم لوله کشی؛ دارای پوشش شبکه بی سیم داده؛ دفع زباله به صورت مکانیزه؛ دفع فاضلاب توسط چاه های قابل تخلیه؛ دفع فضولات حیوانی در خارج از روستا؛ هدایت روان آب های سطحی توسط جوی، جدول و کانیو؛ برخورداری از زیرساخت های بهداشتی - درمانی؛ برخورداری از زیرساخت های آموزشی؛ وجود امکانات مذهبی و خدماتی	زیرساختی
جمعیت بالا و جوان؛ نسبت جنسی مناسب برای اشتغال دو جنس؛ وجود مهارت های متنوع برای ایجاد اشتغال؛ همزیستی و تعاملات مسالمت آمیز در داخل روستا؛ وجود ارتباط مناسب با روستاهای اطراف و عشایر نزدیک روستا	سرمایه انسانی
وجود جاذبه های گردشگری؛ پذیرا بودن مردم روستا نسبت به گردشگران	جذابیت گردشگری

کنار زراعت و باغداری، پرورش دام سبک به صورت گله ای و خانگی نیز دارای اهمیت است و حدود ۱۰۰ خانوار به آن اشتغال دارند. به طور کلی در روستا، ۱۰۰۰ رأس گوسفند خانگی، ۵۰ گله گوسفند ۱۵۰ رأسی (۷۵۰۰ رأس) و ۷۰ رأس گاو خانگی وجود دارد. پرورش زنبور عسل با ۷۰۰ کلنی خانگی به صورت خصوصی و با مشارکت ۳ نفر نیز در روستا وجود دارد. همچنین، ۱۲ درصد از اهالی در کارهای ساختمانی، کار در معادن و کارخانه تولید فرش دست بافت مشغول هستند. یک کارگاه گیتار سازی در روستا وجود دارد که ۶ نفر در آن شاغل هستند و اهالی تمایل به توسعه آن دارند. رانندگی، مغازه داری و استخدام در مشاغل دولتی از دیگر فعالیت های اقتصادی اهالی است. تعدادی از جوانان روستا در کارهای ساختمانی (مانند نماکاری، کاشی کاری، گچ کاری و ...)، جوشکاری و مکانیکی مهارت دارند. بیشتر زنان مهارت قالی بافی دارند و زنان عشایر اطراف روستا گلیم و قالی در ابعاد مختلف کوچک و بزرگ می بافند. روستا از نظر پخت انواع غذاهای بومی (اشکنه، کله جوش، آش مصطفی، دنگو (گندم و گوشت)، کشک و کدو، عدس و کدو، قلیه گوشت، کسر مه، قاتق و ...) غنی است و پخت نان خانگی برای مصرف شخصی در خانه ها انجام می شود.

نتایج تحلیل «جذابیت گردشگری» روستای کهرویه نشان دادند به دلیل واقع شدن روستا در منطقه ای خوش آب و هوا و دامنه کوه های مملو از گیاهان دارویی، وجود طبیعت زیبا و چشمه سارهای متعدد و باغ های سیب و آب و هوای معتدل کوهستانی، قدمت تاریخی ۱۸۰۰ ساله، وجود آثار تاریخی فراوان، اسکان عشایر در اطراف روستا و امکان عرضه محصولات تولیدی عشایر به بازدیدکنندگان، وجود غذاهای متنوع و سوغات محلی، بافت قالی توسط زنان در ابعاد مختلف، بافت گلیم توسط عشایر اطراف روستا و امکان پیست اسکی در کوه های اطراف، روستای کهرویه دارای پتانسیل زیادی برای توسعه فعالیت های اشتغال زا در زمینه گردشگری است؛ اما متأسفانه به دلیل عدم آشنایی اهالی با چگونگی بهره برداری از ظرفیت های موجود، نبود امکانات و سرمایه کافی و عدم تهیه طرح گردشگری برای روستا، این پتانسیل ها سهم چندانی در اشتغال زایی و ایجاد درآمد روستا نداشته است.

گام دوم، استخراج اهداف جامعه (روستای هدف مطالعه):

با استفاده از تکنیک مصاحبه (نیمه ساخت یافته و ساخت یافته)، اهداف جامعه تعیین می شوند. استخراج هدف جامعه به دو دلیل اساسی در فرایند CBM انجام می شود. اول، اهدافی که توسط منتخبین یا سایر تصمیم گیرندگان تعیین شده در یک جامعه تجویز می شوند، دارای مالکیت محدودی برای شهروندان به عنوان جزئی از کل جامعه است. گروه های متمرکز که شامل نمایندگان گروه های مختلف ذی نفع هستند، اطمینان حاصل می کنند که اولویت های مربوط به علایق آنها شناسایی می شوند. همچنین، به جامعه نشان داده می شود که این فرایند دربرگیرنده صداهای مختلف جامعه است. دوم، تحقیق درباره تصمیم گیری چندمعیاره مکرراً نتیجه یکسانی پیدا می کند: اولویت ها و

گام سوم، تهیه فهرست مشاغل:

این فهرست می‌تواند براساس داده‌های مصوب مانند فهرست مشاغل آی‌سیک (ISIC) ملاک عمل قرار گیرد که وزارت صنعت، معدن و تجارت ایران منتشر کرده است یا براساس محتوای پروژه درحال انجام از سایر منابع یا با استفاده از نظر نخبگانی تیم عملیاتی ویرایش شود. با توجه به مطالعات جامع در دهستان مطالعه‌شده و استفاده از نظرات مطلعین محلی و کارشناسان علمی آشنا به منطقه، این لیست در ۳ دسته کلی (کشاورزی، صنعتی، گردشگری و خدماتی) و ۲۱ رسته فرعی به شرح جدول ۳ خلاصه و وارد مدل CBM شد.

جدول ۳- رسته‌های شغلی مطالعه‌شده (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

نوع فعالیت	رسته شغلی
کشاورزی (زراعت، باغبانی و دامداری)	۱) توسعه کشت محصولات زراعی و باغی؛ احداث و توسعه گلخانه‌ها؛ پرورش انواع دام؛ پرورش انواع طیور پرورش آبزیان؛ زنبورداری؛ پرورش قارچ
صنعتی	۲) احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات زراعی و باغی؛ احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات دامی؛ احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع غذایی؛ احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های تولیدی پوشاک و صنایع وابسته؛ احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های کوچک و متوسط تولیدی و صنعتی
گردشگری و خدماتی	۳) احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌ها و کارگاه - نمایشگاه‌های تولید صنایع دستی؛ احداث و توسعه مراکز فروش صنایع دستی (مانند فروشگاه، بازارچه و غیره)؛ ارائه خدمات گردشگری (مانند برگزاری انواع تورهای گردشگری)؛ ایجاد کاربری‌های گردشگری (مانند راه‌اندازی انواع کمپ‌ها و اقامتگاه‌های گردشگری و بوم‌گردی)؛ ایجاد کاربری‌های پذیرایی - خدمات غذایی (مانند رستوران و سفره‌خانه)؛ احداث مراکز خدمات مشاوره‌ای در خصوص تولید و بازاریابی محصولات روستایی؛ ایجاد واحدهای تجاری خرده‌فروشی (مانند سوپرمارکت و قصابی)؛ احداث و توسعه واحدهای خدمات فنی خودرو و خدمات فنی ماشین‌آلات کشاورزی و صنعتی؛ احداث و توسعه واحدهای خدمات فنی ساختمانی

گام چهارم، استخراج نیازهای مشاغل:

در این مرحله نیز باید شاخص‌هایی برای تعیین نیازهای لیست مشاغل تعریف‌شده انتخاب شوند که در شکل ۲، شاخص‌های مرتبط با نیازهای مشاغل، با ایندکس Ni نشان داده شده و در جدول ۴ آمده‌اند.

ترجیحات «گروه»، هوشمندتر و سازگارترند (معیار منطبق داخلی) تا اولویت‌ها و ترجیحات «افراد» (Saaty, 2000)؛ بنابراین، کاوش اذهان هدف با استفاده از گروه‌های متمرکز نماینده یا به‌طور تصادفی از کل جامعه (پرسشنامه) انجام می‌شود. از هر روشی که استفاده می‌شود، باید از تعصب و سوگیری در نمونه جلوگیری کرد. به عبارت دیگر، مهم است که علائق نماینده، گروه‌های سنی و جنسیتی را در بر گیرد (Cox et al., 2009: 15). به موازات محاسبه معیار مطلوبیت، اهداف جامعه به شاخص و زیرشاخص (شاخص‌های جزء) تقسیم می‌شوند. سپس اهداف با استفاده از روش‌های مختلف کمی بنا بر نیاز و انتخاب پژوهشگر باید اولویت‌بندی و امتیازدهی شوند؛ شاخص‌های مرتبط با اهداف که در شکل ۲ با ایندکس Gi نشان داده شده‌اند، باید در این مرحله برای روستای مربوطه ارزیابی شوند.

اهداف روستای کهرویه با استفاده از نظرسنجی از نمایندگان روستا در چهار دسته شامل دو مقوله اقتصادی «رشد اقتصادی» و «اشتغال‌زایی» و دو مقوله غیراقتصادی شامل «حفاظت از محیط زیست» و «کیفیت زندگی و برابری اجتماعی» تعیین شدند که نشان‌دهنده دغدغه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی هستند. رشد اقتصادی، پتانسیل درآمدزایی مشاغل و درآمد برای کارگران را در اقتصاد محلی می‌سنجد و اشتغال‌زایی، کمیت و کیفیت مشاغل ارائه‌شده را سنجش می‌کند. حفاظت از محیط زیست، تأثیر مشاغل بر انواع آلودگی را نظارت می‌کند و کیفیت زندگی موجود، تأثیر مشاغل بر رفاه جامعه را توصیف می‌کند. اهداف روستای کهرویه که وارد محاسبه مطلوبیت می‌شوند، در جدول ۲ فهرست شده‌اند.

جدول ۲- اهداف جامعه (G)؛ شاخص‌ها و زیرشاخص‌های

آن (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

شاخص‌های اهداف جامعه	زیرشاخص‌ها
رشد اقتصادی	افزایش تولید کل در روستا؛ افزایش درآمد خانوار؛ جذب سرمایه؛ تشکیل سرمایه؛ به‌کارگیری قابلیت‌های محلی
اشتغال‌زایی	کاهش نرخ بیکاری؛ کاهش مهاجرت شغلی؛ ایجاد اشتغال دائم
حفاظت از محیط زیست	نداشتن آلودگی صوتی و ایجاد مزاحمت برای ساکنان؛ تطابق با مدیریت پسماندهای خطرناک؛ عدم انتشار هوای آلوده
کیفیت زندگی و برابری اجتماعی	آموزش و توانمندسازی؛ ایجاد فرصت برابر برای زنان و مردان؛ مزایای حمایتی شغل

جدول ۴- نیازهای مشاغل (N): شاخص ها و زیرشاخص های آن

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

شاخص های نیازهای مشاغل	زیرشاخص ها
منابع طبیعی	۴) آسایش حرارتی؛ کمیت منابع آبی؛ کیفیت منابع آبی؛ کیفیت خاک؛ اراضی مرتعی؛ پوشش گیاهی خاص
موقعیت مکانی و دسترسی	۵) دسترسی به راه با کیفیت؛ فاصله نزدیک تا کانون های جمعیتی، وجود جریان های کالایی و پولی با مراکز جمعیتی اصلی
زیرساخت های کسب و کار	۶) زیرساخت برق و تجهیزات لازم؛ خط لوله گاز طبیعی و تجهیزات لازم؛ لوله کشی آب؛ زیرساخت های ارتباطی؛ تجهیزات دفع زباله؛ سیستم دفع فاضلاب؛ سیستم دفع فضولات حیوانی به خارج از روستا؛ برخورداری از سیستم دفع آب های سطحی؛ دسترسی به زیرساخت های بهداشتی - درمانی؛ دسترسی به زیرساخت های آموزشی؛ دسترسی به امکانات مذهبی و خدماتی
منابع انسانی	۷) جمعیت زیاد و جوان؛ نسبت جنسی مناسب برای اشتغال دو جنس؛ وجود مهارت های متنوع؛ تعاملات اجتماعی درونی؛ تعاملات اجتماعی بیرونی
جاذبه مقصد گردشگری	۸) جاذبه های گردشگری طبیعی و مصنوعی؛ گردشگرپذیری ساکنان روستا

جدول ۵- منافع مشاغل (O) و شاخص های آن

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

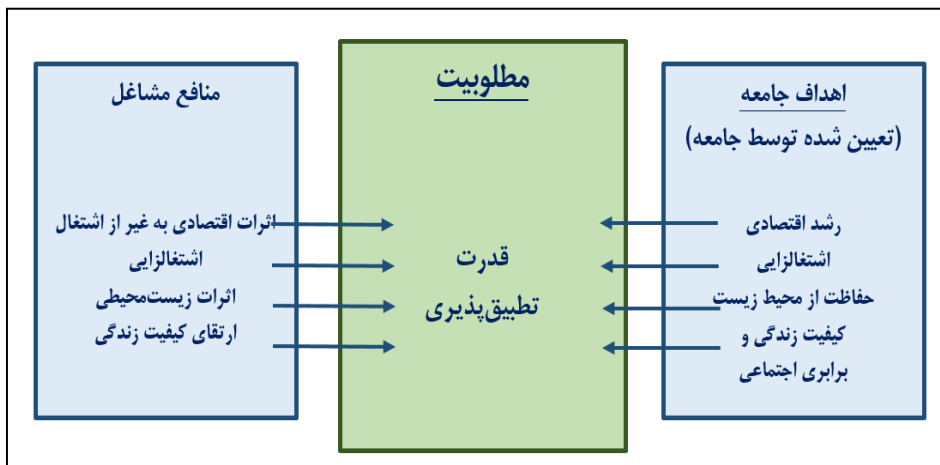
منافع مشاغل	شاخص ها
اثرات اقتصادی (غیر از اشتغال)	افزایش تولید؛ ایجاد درآمد برای اهالی؛ سرمایه گذاری مستقیم؛ ایجاد امکان پس انداز برای خانوار؛ سهم مردم محلی
اشتغال زایی	ضریب تکاثر شغلی؛ ایجاد فرصت برای اشتغال جوانان؛ غیر فصلی بودن فعالیت
اثرات زیست محیطی	آلودگی صوتی؛ آلودگی پسماند؛ آلودگی هوا
ارتقای کیفیت زندگی	آموزش مهارت به اهالی؛ ایجاد فرصت برای زنان؛ امکان پیشرفت شغلی

گام ششم، محاسبه معیار مطلوبیت:

همان گونه که پیش تر نیز اشاره شد، «مطلوبیت»، معیاری برای تطابق بین منافع مشاغل و اهداف جامعه است. قدرت مطابقت برای یک کسب و کار خاص به مزایایی بستگی دارد که کسب و کار مدنظر برای جامعه و اهداف خاص جامعه ایجاد می کند. لازم به توضیح است در تعریف اهداف جامعه و منافع مشاغل، باید تناظر یک به یک وجود داشته باشد؛ همان گونه که در شکل ۳ نیز آمده است؛ یعنی به ازای هر یک از شاخص های اهداف جامعه باید یک مورد مشخص به عنوان «منافع مشاغل» تعریف شده باشد که در ارتباط و مقایسه با همان هدف قرار می گیرد؛ برای مثال، هدف «رشد اقتصادی»، یکی از منافع شغلی است که در تناظر با آن با عنوان «اثرات اقتصادی غیر از اشتغال» در منافع مشاغل، تعریف شده است (بهتر است این تناظر در تعریف زیرشاخص های هر یک نیز رعایت شود؛ چنانچه این امر امکان پذیر نبود، ضرورتی به انجام این کار وجود ندارد). معیار مطلوبیت در این پژوهش براساس چهار دسته شاخص، در اهداف و منافع تعیین شده است (شکل ۳).

گام پنجم، استخراج منافع مشاغل:

در این مرحله نیز باید شاخص هایی برای تعیین منافع لیست ۲۱ رسته شغلی انتخاب شوند که در شکل ۲، شاخص های مرتبط با منافع مشاغل با ایندکس Oi نشان داده شده و در جدول ۵ نیز آورده شده اند.

شکل ۳- چارچوب معیار مطلوبیت برای مدل CBM (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

$$G_i = \begin{bmatrix} G_1 = 9 \\ G_2 = 7 \\ G_3 = 5 \\ G_4 = 3 \end{bmatrix} \quad (2)$$

$$O_{ij} = \begin{bmatrix} O_{1-1} = 7 \\ O_{2-1} = 4 \\ O_{3-1} = 5 \\ O_{4-1} = 3 \end{bmatrix} \quad (3)$$

گام هفتم، محاسبه معیار سازگاری:

«سازگاری» معیاری برای تطابق بین دارایی‌های جامعه و نیازهای شغلی است که براساس شاخص‌های تصمیم‌گیری در قالب پنج دسته تعیین شده است (شکل ۷). گفتنی است در تعریف نیازهای شغلی و دارایی‌های روستا نیز باید تناظر یک به یک وجود داشته باشد؛ همان‌گونه که در شکل ۴ نیز آمده است؛ یعنی به‌ازای هر دسته از دارایی‌های روستا، باید یک مورد مشخص به‌عنوان نیاز شغلی تعریف شده باشد که در ارتباط متناظر با همان دارایی قرار می‌گیرد؛ برای مثال، برای دارایی «سرمایه طبیعی»، یک نیاز شغلی با عنوان «منابع طبیعی» تعریف شده است (بهتر است این تناظر در تعریف زیرشاخص‌های هریک نیز رعایت شود؛ چنانچه این امر امکان‌پذیر نبود، ضرورتی به انجام این کار وجود ندارد).

با توجه به اینکه سازگاری یک شغل با در نظر گرفتن اولویت جامعه بر اهمیت هریک از این تأثیرات تعیین می‌شود،

با توجه به اینکه مطلوبیت یک شغل با در نظر گرفتن اولویت جامعه بر اهمیت هریک از این تأثیرات تعیین می‌شود، به‌منظور محاسبه عددی معیار مطلوبیت برای هریک از مشاغل ۲۱ رسته‌های شغلی، باید از رابطه ۱ استفاده کرد. به‌منظور محاسبه، لازم است در ابتدا هریک از اهداف جامعه براساس شناخت حاصل‌شده امتیازدهی و اولویت‌بندی شوند. در پژوهش پیش‌رو مطابق رابطه ۲، اهداف در طیف ۱ تا ۹ امتیازدهی شده‌اند. گفتنی است امتیازدهی به اهداف، فقط یک بار انجام می‌گیرد. پس از این مرحله، باید امتیازدهی به منافع برای هر رسته شغلی نیز انجام شود. به این ترتیب، برای هر کدام از ۲۱ رسته شغلی، این عملیات تکرار می‌شود. در اینجا به‌طور نمونه، امتیازدهی برای منافع رسته اول شغلی در پژوهش پیش‌رو، یعنی رسته توسعه کشت محصولات زراعی و باغی آورده شده است و در مابقی رسته‌ها نیز به همین ترتیب عمل می‌شود که از تکرار آن در متن خودداری می‌شود (رابطه ۳). در پایان، C_j ها به فاصله $[0,1]$ تغییر مقیاس می‌یابند.

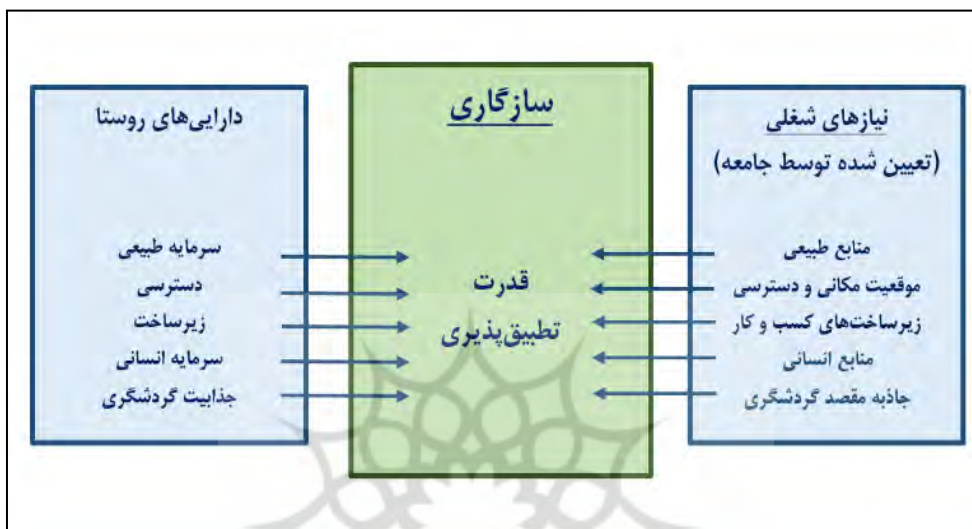
$$C_j = \left(\sum_{i=1}^4 |G_i - O_{ij}| \right)^{-1} \quad \text{چنانچه } \sum G_i - O_{ij} \neq 0 \quad (1)$$

چنانچه $\sum G_i - O_{ij} = 0$ آن‌گاه مقدار C_j را برابر با یک (۱) در نظر می‌گیریم.

C_j : اندازه معیار مطلوبیت برای رسته شغلی j
 j : رسته شغلی
 G_i : اهداف جامعه
 O_{ij} : منفعت i ام از رسته شغلی j ام

نیازهای هر رسته شغلی نیز انجام شود. به این ترتیب، برای هرکدام از ۲۱ رسته شغلی، این عملیات تکرار می شود. در اینجا برای نمونه، امتیازدهی برای نیازهای رسته اول شغلی در پژوهش پیش رو، یعنی رسته توسعه کشت محصولات زراعی و باغی آورده شده است و در مابقی رسته ها نیز به همین ترتیب عمل می شود که از تکرار آن در متن خودداری می شود (رابطه ۶). در آخر D_j ها به فاصله $[0,1]$ تغییر مقیاس می یابند.

به منظور محاسبه عددی معیار سازگاری برای هریک از مشاغل ۲۱ گانه رسته های شغلی، باید از رابطه ۴ استفاده کرد. به منظور محاسبه، لازم است در ابتدا هریک از دارایی های جامعه براساس شناخت حاصل شده امتیازدهی و اولویت بندی شوند. در پژوهش پیش رو مطابق رابطه ۵، دارایی های جامعه در طیف ۱ تا ۹ امتیازدهی شده اند. گفتنی است امتیازدهی به دارایی ها فقط یک بار انجام می گیرد. پس از این مرحله، باید امتیازدهی به

شکل ۴- چارچوب معیار سازگاری برای مدل CBM (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

$$N_{ij} = \begin{bmatrix} N_{1-1} = 8 \\ N_{2-1} = 5 \\ N_{3-1} = 4 \\ N_{4-1} = 7 \\ N_{5-1} = 1 \end{bmatrix}$$

$$D_j = \left(\sum_{i=1}^5 |R_i - N_{ij}| \right)^{-1} \quad \leftarrow \quad \sum R_i - N_{ij} \neq 0 \quad \text{چنانچه}$$

$\sum R_i - N_{ij} = 0$ آن گاه مقدار D_j را برابر با یک (۱) در نظر می گیریم.

(۴)

D_j اندازه معیار سازگاری رسته شغلی

J : رسته شغلی

R_i : دارایی جامعه

N_{ij} : نیاز i ام از رسته شغلی J ام

$$R_i = \begin{bmatrix} R_1 = 8 \\ R_2 = 5 \\ R_3 = 6 \\ R_4 = 6 \\ R_5 = 3 \end{bmatrix} \quad (5)$$

گام هشتم، پیشنهاد مشاغل مطلوب و بهینه براساس معیار سازگاری و مطلوبیت:

با انجام مراحل قبلی، مقدار عددی معیارهای مطلوبیت و سازگاری برای هریک از رسته های شغلی (که مقداری بین صفر تا یک است) مطابق جدول ۶ محاسبه شده است.

به منظور استخراج اولویت رشته های شغلی که هم مطلوبیت و هم سازگاری بالاتری داشته باشند، با در نظر گرفتن معیار مطلوبیت به عنوان محور افقی صفحه مختصات (x) و معیار سازگاری به عنوان محور عمودی (y) محور مختصات، مقادیر به دست آمده را در قالب یک نمودار یکپارچه می توان مشاهده کرد (شکل ۵). هر نقطه نشان دهنده مقادیر سازگاری و

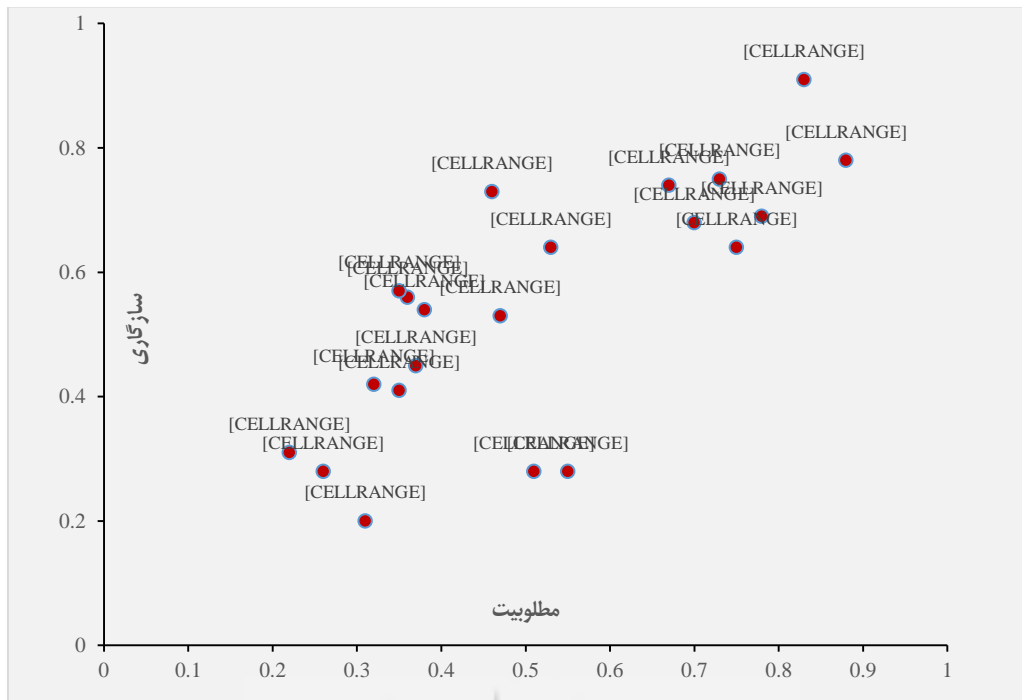
مطلوبیت یک رسته شغلی است.

براساس این، هرچه یک نقطه از مرکز نمودار دورتر باشد، از نظر مطلوبیت و سازگاری برای جامعه هدف شرایط مساعدتری دارد و در اولویت بالاتری به منظور تصمیم‌گیری نهایی قرار می‌گیرد؛ از این رو، متناسب با اولویت‌های رسته‌های شغلی استخراج‌شده، پروژه‌های شغلی تفصیلی برای روستای هدف مطالعه پیشنهاد می‌شود؛ برای مثال، مطابق نتایج به دست آمده برای روستای کهرویه (نمونه مطالعه شده در این پژوهش) که در شکل ۱۱ نشان داده شده‌اند، رسته شغلی b8 (احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات زراعی و باغی) اولویت اول را به منظور

پیشنهادات شغلی برای این روستا دارد. به همین ترتیب، رسته شغلی b12 (احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های کوچک و متوسط تولیدی و صنعتی)، b16 (ایجاد کاربری‌های گردشگری مانند راه‌اندازی انواع کمپ‌ها و اقامتگاه‌های گردشگری و بوم‌گردی)، b9 (احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات دامی)، b15 (ارائه خدمات گردشگری) و b13 (احداث و توسعه کارگاه‌ها و کارگاه - نمایشگاه‌های تولید صنایع دستی) در اولویت‌های بعدی نتایج تصمیم‌گیری در خصوص مشاغل پیشنهادی روستای کهرویه قرار دارند.

جدول ۶- نتایج محاسبات معیار مطلوبیت و معیار سازگاری برای ۲۱ رسته شغلی (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

desireability	compability	رسته‌های شغلی ۲۱ گانه	کد رسته
۰,۵۴	۰,۳۸	توسعه کشت محصولات زراعی و باغی	b1
۰,۴۱	۰,۳۵	احداث و توسعه گلخانه‌ها	b2
۰,۲۸	۰,۵۵	پرورش انواع دام	b3
۰,۲۸	۰,۵۱	پرورش انواع طیور	b4
۰,۲	۰,۳۱	پرورش آبزیان	b5
۰,۶۴	۰,۷۵	زنبورداری	b6
۰,۵۶	۰,۳۶	پرورش قارچ	b7
۰,۹۱	۰,۸۳	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات زراعی و باغی	b8
۰,۷۴	۰,۶۷	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات دامی	b9
۰,۶۹	۰,۷۸	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع غذایی	b10
۰,۵۷	۰,۳۵	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های تولیدی پوشاک و صنایع وابسته	b11
۰,۷۸	۰,۸۸	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های کوچک و متوسط تولیدی و صنعتی	b12
۰,۶۸	۰,۷	احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌ها و کارگاه - نمایشگاه‌های تولید صنایع دستی	b13
۰,۵۳	۰,۴۷	احداث و توسعه مراکز فروش صنایع دستی (مانند فروشگاه، بازارچه و غیره)	b14
۰,۷۳	۰,۴۶	ارائه خدمات گردشگری (مانند برگزاری انواع تورهای گردشگری)	b15
۰,۷۵	۰,۷۳	ایجاد کاربری‌های گردشگری (مانند انواع کمپ‌ها و اقامتگاه‌های گردشگری و بوم‌گردی)	b16
۰,۶۴	۰,۵۳	ایجاد کاربری‌های پذیرایی - خدمات غذایی (مانند رستوران و سفره‌خانه)	b17
۰,۴۲	۰,۳۲	احداث مراکز خدمات مشاوره‌ای در خصوص تولید و بازاریابی محصولات روستایی	b18
۰,۴۵	۰,۳۷	ایجاد واحدهای تجاری خرده‌فروشی (مانند سوپرمارکت و قصابی)	b19
۰,۲۸	۰,۲۶	احداث و توسعه واحدهای خدمات فنی خودرو و خدمات فنی ماشین‌آلات کشاورزی و صنعتی	b20
۰,۳۱	۰,۲۲	احداث و توسعه واحدهای خدمات فنی ساختمانی	b21

شکل ۵- نمودار تطبیقی مشاغل براساس معیار مطلوبیت و سازگاری (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

در نهایت، براساس مطالعات انجام شده در این طرح و نیز با توجه به نتایج اولویت‌های به دست آمده در رسته‌های ۲۱ گانه، پروژه‌های شغلی تفصیلی در چارچوب زیرمجموعه رسته‌های اولویت‌دار پیشنهاد شد که مشخصات هریک (همچون سرمایه اولیه، نیروی کار، اشتغال مستقیم و غیرمستقیم، افق زمانی طرح، زنجیره تأمین و مانند آن) به صورت تفصیلی تدوین شد. پروژه‌های شغلی پیشنهادی روستای کهرویه در چارچوب رسته‌های اولویت‌دار مطابق جدول ۷ هستند.

جدول ۷- پروژه‌های شغلی پیشنهادی روستای کهرویه متناسب با رسته‌های شغلی اولویت‌دار (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

تصمیم‌گیری پیدا کرده است. یکی از اهداف استفاده از این مدل امکان تحلیل، تقلیل و خلاصه‌سازی داده‌ها است. در واقع، این مدل می‌تواند متغیرهای متعدد را با تعداد مشخص، محدود و هدفمند، بررسی و در نهایت پدیده یا مجموعه مشاغل مطلوب مدنظر جامعه را تبیین و فهرست کند؛ به گونه‌ای که این فهرست با مجموعه‌ای از ابعاد کمی و کیفی مشاغل مدنظر از لحاظ ویژگی‌های ذاتی جامعه هدف، اهداف مورد انتظار و منافع و دارایی‌های موجود تطابق داشته باشد. استفاده صحیح از این مدل، نیازمندی‌های مرحله‌ای مشخص و نیز اتخاذ تصمیم‌های جدی در فرایند انجام این مدل است. در این مقاله تلاش شد مراحل مختلف مدل CBM و تصمیمات تحلیلی توضیح داده شوند که در هریک از این مراحل باید اتخاذ شوند و با توجه به شاخص‌گذاری‌های انجام شده در مراحل مختلف که بر تصمیمات اتخاذ شده و بر نتایج تحلیل اثرگذارند، توصیه‌هایی برای دستیابی به نتایج مطلوب در تحلیل مبحث توسعه اقتصادی روستای کهرویه (نمونه مطالعه شده) ارائه شوند. به منظور استفاده مطلوب و کارآمد از مدل CBM، باید هشت گام پشت سر گزارده شوند؛ ابتدا باید اهداف مورد انتظار جامعه هدف و دارایی‌های آن شناسایی و اولویت‌بندی شوند و همچنین منافع و نیازهای شغلی جامعه مطالعه شده استخراج شوند. سپس براساس شاخص‌گذاری‌های انجام شده، معیار مطلوبیت بین

ردیف	رسته شغلی	پروژه شغلی مرتبط با رسته
۱	b8	صنایع تبدیلی محصولات باغی فرآوری و بسته‌بندی گیاهان دارویی
۲	b12	زنبورداری
۳	b15 و b16	کمپ کوهنوردی و اسکی
۴	b13	کارگاه قالی‌بافی کارگاه گیتارسازی

نتیجه گیری

مدل CBM به دلیل ماهیت چندبعدی در حوزه مباحث اقتصادی و توسعه‌ای، کاربرد وسیعی در تحلیل موضوعات اقتصادی و

قابلیت‌های زیادی در بررسی و تحلیل مباحث اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی و تصمیم‌گیری مدون در خصوص طراحی آینده شغلی و اقتصادی در سطوح مختلف روستایی، شهری و منطقه‌ای دارد.

منابع

ابراهیم‌زاده آسمین، حسین، ابراهیم‌زاده، عیسی و پایدار، ابوذر. (۱۳۹۸). «برنامه‌ریزی توسعه اشتغال پایدار روستایی با رویکرد PRA مبتنی بر مدل هفت سرمایه (موردشناسی: روستای بغداد شهرستان نیکشهر)»، *پژوهش‌های روستایی*، دوره دهم، شماره ۳ (پیاپی ۳۹)، ص ۵۲۵-۵۰۸.

Doi: 10.22059/JRUR.2019.276810.1334

ابراهیم‌زاده، عیسی و پایدار، ابوذر (۱۳۹۸). «برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی بر پایه پیشران‌ها و زنجیره پیشین و پسین، مطالعه موردی: روستای مسجدابوالفضل در ایرانشهر»، *جغرافیا و توسعه*، شماره ۵۷، ص ۳۰-۱.

Doi: 10.22111/GDIJ.2019.4982

اسکندری ثانی، محمد و سجادی، ژیللا (۱۳۹۳). «کنش جمعی، توسعه اجتماعات محلی و نقش آنها در کاهش فقر شهری، موردشناسی: نعمت‌آباد تهران»، *جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای*، دوره چهارم، شماره ۱۱، ص ۳۱-۴۸.

Doi: 10.22111/GAIJ.2014.1541

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان (۱۳۹۶). *طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی استان لرستان (فصل کلیات)*، معاونت هماهنگی برنامه و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان، ۱۳۹۶.

Ayres, J. (1996). "Essential Elements of Strategic Visioning". N. Walzer ed. Community Stratgic Visioning Programs. Westport, CT: Praeger. 21-36.

Blakely, E. (1994). "Planning Local Economic vvv oopeen t: Thoor and Praetieeeee (2nd edition). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

Blair, J.P. (1991). *Urban and Regional Economics*. Homewood. "Illinois: Richard D. Irwin, Inc.

Buescher, M., & et al. (2001). "The Community-Business Matching Project: New Tools for Rural Development." *Journal of Sustainable Agriculture* 17, pp. 57-74.

DOI:10.1300/J064v17n04_06

Buescher, M., & et al. (1999). "Community-Business Matching: A New Model for Rural Economic Development". No. 371-2016-19271. *Economic Development Outcomes. Unpublished*.

منافع و اهداف و معیار سازگاری بین دارایی‌ها و نیازها محاسبه شود. هریک از این مراحل، با ارائه یک مثال کاربردی در حوزه اشتغال‌زایی روستای کهرویه (شهرضا) به تفصیل توضیح داده شده است. در بررسی‌ها، اهداف روستا در قالب ۴ بخش رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی، حفظ محیط زیست و کیفیت زندگی و منافع مشاغل در قالب اثرات اقتصادی غیر از اشتغال، اشتغال‌زایی، اثرات زیست محیطی و ارتقای کیفیت زندگی با توجه به شاخص‌های تعریف‌شده برای هریک به تفکیک، به‌منظور محاسبه معیار مطلوبیت تدوین شده‌اند. همچنین، نیازهای روستا در قالب منابع طبیعی، موقعیت مکانی و دسترسی، زیرساخت‌های کسب‌وکار، منابع انسانی و جاذبه گردشگری و دارایی‌های مشاغل در ۵ دسته سرمایه طبیعی، دسترسی، زیرساخت، سرمایه انسانی و جذابیت گردشگری و تدوین شاخص‌های مختص به هریک، به‌منظور محاسبه معیار سازگاری استخراج شده‌اند. سپس با توجه به شاخص‌های بالا، معیار سازگاری و مطلوبیت هریک از مشاغل در ۲۱ رسته شغلی در قالب ۳ دسته کشاورزی (زراعت، باغبانی و دامداری)، صنعتی و گردشگری و خدماتی محاسبه شده و براساس بالاترین امتیاز حاصل که موقعیت آن در نمودار در بالاترین نقطه و دورترین فاصله از مرکز نمودار قرار دارد، استخراج و اولویت‌بندی شده است. براساس این محاسبات رسته‌های شغلی احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات زراعی و باغی، احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های کوچک و متوسط تولیدی و صنعتی، ایجاد کاربری‌های گردشگری (مانند راه‌اندازی انواع کمپ‌ها و اقامتگاه‌های گردشگری و بوم‌گردی)، احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات دامی، ارائه خدمات گردشگری (مانند برگزاری انواع تورهای گردشگری)، احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌های صنایع غذایی، ارائه خدمات گردشگری و احداث و توسعه واحدها و کارگاه‌ها و کارگاه - نمایشگاه‌های تولید صنایع دستی به‌ترتیب بیشترین امتیاز را در دو معیار مطلوبیت و سازگاری کسب کرده‌اند. براساس این، پروژه‌های اقتصادی همچون صنایع تبدیلی محصولات باغی (سبب، زردآلو و هلو)، فرآوری و بسته‌بندی گیاهان دارویی، زنبورداری، کمپ کوهنوردی و اسکی، کارگاه قالی‌بافی و کارگاه گیتارسازی در روستای مطالعه‌شده پیشنهاد شد. نتیجه به‌کارگیری این مدل در اشتغال‌زایی و توسعه اقتصادی روستای کهرویه نشان داد استفاده از مدل CBM.

- Cox, Linda J., et al. (2009). "The community business matching model: Combining community and business goals and assets to target rural economic development." *Targeting regional economic development*. PP. 255-278.
DOI:10.4324/9780203883495
- Glaser, Mark A., & John W. Bardo. (1991). "The impact of quality of life on recruitment and retention of key personnel." *The American Review of Public Administration* 21, no. 1. PP. 57-72.
<https://doi.org/10.1177/027507409102100104>
- Goetz, Stephan J. (1997). "State- and county- level determinants of food manufacturing establishment growth: 1987-93." *American Journal of Agricultural Economics* 79, no. 3. PP. 838-850.
- Halbrendt, Catherine K., & et al. (2000). *Identifying Sustainable Businesses for Community Economic Development*. No. 372-2016-19518.
- Highlander Research and Education Center. (1997). "A Very Popular Economic Education Sampler". New Market, Tennessee: Highlander Research and Education Center.
- King, L. (1997). "Assets and Constraints of Small Business Manufacturers in Vermont. Burlington, Vermont: Unpublished Honors". Thesis in the department of Community development and applied Economics, the University of Vermont.
- McNamara, K., & et al. (1995). "Manufacturing recruitment as a rural development strategy." *Rural development strategies*. PP. 117-134.
- Mountain Association for Community Economic Development. (1997). "Communities by Choice: An Introduction to Sustainable Community Development". Berea, Kentucky: The Mountain Association for Community Economic Development.
- North Central Regional Center for Rural Development. (1997). "Working toward Community Goals: Helping Communities Succeed". Ames, Iowa: North Central Regional Center for Rural Development.
- Saaty, Thomas L. (2000). *Fundamentals of Decision Making and Priority Theory*. Vol IV, AHP Series, Pittsburgh, PA, RWS Publications.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی